

STRESZCZENIE

A. Cel prowadzonych badań

Projekt to badanie uwarunkowań deprivacji ekonomicznej przy użyciu modelowania równań strukturalnych (SEM) na podstawie danych empirycznych. Deprivacja to brak pożądanego obiektu. Podmiot badania deprivacji stanowią ludzie bezdomni, którzy są personifikacją braku dóbr ekonomicznych. Szczególny nacisk w projekcie kładziony jest na weryfikację hipotezy o wpływie negatywnych doświadczeń okresu dzieciństwa na występowanie epizodów bezdomności w życiu dorosłym, włączając niepozytywne relacje z rodzicami przed 18. rokiem życia, wychowywanie się w niepełnej rodzinie, a także niskie zaangażowanie w naukę w szkole w młodości. W Polsce jest co najmniej 33 tys. osób bezdomnych. W celu realizacji projektu przeprowadzono we własnym zakresie w okresie zimowym badanie kwestionariuszowe we wszystkich schroniskach, noclegowniach i ogrzewalniach na próbie $n_1=900$ osób bezdomnych Warszawy. W ramach grantu Preludium uzyskanego z Narodowego Centrum Nauki sfinansowano realizację badania przez agencję badawczą na próbie warstwowo-losowej $n_2=900$ mieszkańców Warszawy o identycznej strukturze płci, wieku i wykształcenia, jak w populacji ludzi bezdomnych (losowanie na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego). W kwestionariuszu mierzonych było blisko 90 zmiennych. Na podstawie modelu równań strukturalnych oszacowanego na łącznej próbie $n_{1+2}=1800$ osób zweryfikowana zostanie m.in. hipoteza o związku deprivacji ekonomicznej z czynnikami zewnętrznymi i cechami osobowości okresu dzieciństwa (w tym rozkładem życia rodzinnego, nonkonformizmem, niskim zaangażowaniem w naukę jako wczesną manifestacją strategii ucieczkowej) oraz trudnościami we wczesnej dorosłości (włączając doświadczenia w pierwszej pracy zawodowej).

B. Metodyka

W celu identyfikacji bezpośrednich i pośrednich przyczyn bezdomności oszacowany zostanie model równań strukturalnych (SEM) na danych empirycznych pochodzących z grupy osób bezdomnych i z grupy referencyjnej ($n_{1+2}=1800$). Wyróżnione zmienne ukryte zostaną ocenione na podstawie analizy rzetelności, która dodatkowo pozwoli określić konstrukty refleksyjne i formatywne. Kierownik grantu posiada doświadczenie w budowie dużych modeli równań strukturalnych, w tym estymowanych techniką ważonych najmniejszych kwadratów ze skorygowaną średnią i wariancją (WLSMV), która jest wolna od założenia o rozkładzie normalnym zmiennych pomiarowych znanego w modelowaniu równań strukturalnych z techniki największej wiarygodności (ML). Dodatkowo kierownik grantu przeprowadzi $n_4 > 2 \times 15$ zogniskowanych wywiadów indywidualnych w grupie osób bezdomnych przed 35 r. życia oraz po 50 r. życia. Na podstawie ich wypowiedzi przeprowadzona zostanie analiza sentymentu w 6 blokach tematycznych dotyczących doświadczeń z dzieciństwa i pracy zawodowej. Ocenione zostanie zainteresowanie tych osób uczestnictwem w kwalifikacyjnych kursach zawodowych.

C. Wpływ spodziewanych rezultatów na rozwój nauki

Celem projektu jest wpływ na pojmowanie zjawiska bezdomności w społeczeństwie. Żadne z dotychczasowych badań ludzi bezdomnych w Polsce nie było ukierunkowane na poznanie życia przed bezdomnością, w tym w dzieciństwie. Były to znacznie krótsze badania nt. obecnej sytuacji ludzi bezdomnych. Celem badania Ministerstwa Pracy, Rodziny i Polityki Społecznej jest np. jedynie zliczanie ludzi bezdomnych w Polsce. Jest to najprawdopodobniej pierwsze w skali międzynarodowej badanie dzieciństwa osób bezdomnych, w którym analizowane są również dane z grupy referencyjnej. Projekt będzie zarazem okazją do prezentacji techniki statystycznej.